

Teemu Jokela

Haitallinen järjestys

HAITALLINEN JÄRJESTYS

TEEMU JOKELA

HAITALLINEN JÄRJESTYS

*Organisaatioiden maailma ja
kapitalistinen paradigma*

3. Tarkistettu painos

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § (”tekstin- ja tiedonlouhinta” mukaisesti on kielletty.

© Teemu Jokela 2026

Kustantaja: BoD · Books on Demand GmbH,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-2178-3

Sisältö

Kolmannen painoksen esipuhe – s. 7

- 1 Johdanto – s. 11
- 2 Ihminen, elämä ja demokratia – s. 19
- 3 Kolme taakkaa – s. 49
- 4 Järjestyksen alkuperä – s. 80
- 5 Lapsuuden vaikutus – s. 89
- 6 Silmäyksiä ajankuvaan – s. 107
- 7 Lopuksi – s. 135

Kirjallisuus – s. 143

Kolmannen painoksen esipuhe

Kirjan kirjoittamista voisi verrata palapelin kokoamiseen. On vain koottava yhteen toisiinsa sopivia palasia. Mutta toisin kuin palapelin kohdalla, tässä tulee vastaan tilanteita, joissa yksinkertaisesti kaikki palaset eivät sovi yhteen toistensa kanssa – ja jossa osa palasista näyttää kokonaan puuttuvan. On siis heitettävä jotain pois, keksittävä jotain uutta ja jatkettava tältä pohjalta eteenpäin. Kuitenkin ilman, että mitään loppua olisi näkyvissä, kuvan kokonaisuuden samalla muuttuessa. Seurauksena näköjään loputon copypastaamisen, deletoinnin ja kirjoittamisen kierre. Viime kädessä ehkä vain tietty kylälästyminen, eräänlainen aivojen oikosulku, johtaa tilanteeseen, jossa työ saa jäädä silleen. Ainakin hetkeksi.

Asiat ovat monimutkaisia. Siirryttäessä ilmiön pinnalta sen olemukseen löytyykin usein ei yksi juurisyy vaan kokonainen syyverkko, jossa asiat liittyvät toisiinsa mitä lukemattomin tavoin. Yksi asia näyttää vaativan että sitä ennen käsitellään toinen – ja päinvastoin. Eikä näitä asioita ole kaksi vaan useampia. Vastaavasti yksi näkökulma voi, samalla kun paljastaa jotain oleellista, olla täysin ristiriidassa toisen, yhtä lailla mielekkään näkökulman kanssa. Joskus ongelmaksi muodostuukin ei peliin kuuluvien palojen yhteen liittäminen vaan eräiden jättäminen pois. Näin sekä kirjoitus- että luku-prosessin mielekkyyden vuoksi. Ihminen kykenee ehkä omaksumaan monimutkaistakin aineistoa, mutta vasta vähitellen, tässä ja nyt jotain

on jätettävä pois. Täten käsillä oleva kolmas painos onkin jäänyt edellistä lyhyemmäksi.

Mitä tulee käsillä olevaan työhön, se sai alkunsa lyhyehköstä esseekokoelmasta. Se jäi perin sekavaksi, kuten jo varsin pian huomasin. Toisessa painoksessa yritin jotakin kunnianhimoisempaa, nimittäin muokata tästä materiaalista kokonaisen, eheän ja sisäisesti johdonmukaisen käsikirjoituksen. Ja metsään mentiin jälleen. Kun sitten myöhemmin yritin koota saman palapelin paloista jotain uutta ja mielekkäämpää, päädyin tekstin jatkuvan muokkaamisen, ennen kaikkea kuitenkin juuri copypastaamisen jälkeen toteamaan, että tämä tavoite ei ollut saavutettavissa, kun näet palaset näyttivät olevan kokonaan eri peleistä. No, ehkä tässä voi lohduttaa itseään turvautumalla vanhaan sanontaan, jonka mukaan paras on hyvän pahin vihollinen.

Työn eräänlaisena esiasteena on mainittava *Harhaisuus yhteisöllisenä ilmiönä*. Se perustui ensisijaisesti Martti Siiralan luentaan tai tulkintaan, kuinka vain – itse taakan käsite on joka tapauksessa peräisin Siiralalta. Itse olen lainannut myöhemmissä teksteissäni enemmänkin syyverkon käsitettä. Tässä palaan takaisin taakan käsitteeseen, jos kohta jakaen sen kolmeen eri osaan: biologiseen, pedagogiseen ja yhteiskunnalliseen taakkaan. Niin ikään seuraavan tarkastelun painopiste on kuitenkin enemmänkin yhteiskunnallisessa kuin pedagogisessa taakassa. Biologisesta taakasta en juuri mitään ole nähnyt tarpeelliseksi sanoa. Kuten ihminen on taipuvainen sairastumaan esimerkiksi syöpään tai sepelvaltimotautiin, niin toisaalta myös tuhoavuuteen. Mutta tämän jää tässä yhteydessä vaille lähempää tarkastelua.

Olen tietoinen siitä että yhteiskuntateoria ei ole aihepiireistäni vahvimpia. Selvästikin olen enemmän kotonani psykologian tai psykiatrian piirissä. Tämä taas heijastellee osin henkilökohtaista mielenlaatuani. Näin myös siinä, että koen edellistä aihetta käsittelevän kirjallisuuden huomattavasti jälkimmäistä paremmin lähestyttäväksi. Toisaalta yhteiskunta sekä yleensä että omamme erityisessä muodossa

sa kiinnostaa itseäni jo siihen sisältyvien ilmeisten ongelmien osalta. En nyt tahtoisi sanoa, että koen kansalaisvelvollisuudekseni sanoa asiasta jotain järkevää, mutta varmaa on, että koen nykyaikaisen kapitalismin ongelmien selvittämistä, tai edes tämän kaltaisen yrittämistä, henkilökohtaisesti merkitseväksi. Kyse on kuin kivistä kengästä, jota ei ehkä saa sieltä pois, mutta joka jalkaa hiertäessä suorastaan vaatii oman huomionsa.

Mitä seuraavassa on, koostuu lopulta eräistä yhteiskuntakriittisistä jaksoista. Täyden teorian tarjoamista en enää uskalla edes haaveillakaan. Ja selvää on, että esimerkiksi diskurssianalyysin suhteen teksti on täydellisen yhteensopimatonta. Mikäli lukija nyt erikseen haluaa tutustua tarkemmin esitetyn taustalla piilevään ihmiskuvaan, voi perehtyä töihini *Ontologia ja pedagogiikka* tai *Peruskokemus ja elämäntapa*. Ainoana aikaisempana, juuri yhteiskuntatieteitä sivuvana työnäni voitaneen mainita *Marxismi ja psykohistoria*.

Teemu Jokela

Oma aikamme on tieteen ja teknologian saralla mitä edistyinen. Toisaalta yhteiskunnalliseen tilanteeseen sisältyy myös ongelmia. Näistä eräinä voidaan mainita puute ja epävarmuus, jotka pyrkivät kasautumaan ennen kaikkea yhteiskunnamme huono- osaisten harteille. Tilanteen ollessa tämä tulee ajankohtaiseksi kysyä sitä, mitä vapaus ja demokratia ovat, kuinka ne toteutuvat omassa yhteiskunnassamme ja kuinka niiden esiintymistä voitaisiin parhaiten tukea.

BoD

9

789528

921783